

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและพัฒนาระบบบริหารจัดการ สู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

A Study of Carrying Capacity to Accommodate Tourists and Develop Management System towards Becoming a Model of Sustainable Tourism Ecosystem, Songkhla Lake Basin Area

ชววิทย์ มิตรชอบ¹ สาลินี ทิพย์เพ็ง^{2*} ธนินทร์ สังขดวง² กุลดารา เพียรเจริญ²
และ ชัยรัตน์ จุสปาโล³

Chuwit Mitrchob¹, Salinee Tippeng^{2*}, Thanin Sangkhuang²,
Kuldara Peanjaroen² and Chairat Juspalo³

¹ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

³ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

¹ Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization)

² Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya

³ Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Srivijaya

E-mail: salinee.t@rmuts.ac.th Tel: 0872928214

Received 3/10/2567

Revised 25/12/2567

Accepted 26/12/2567

บทคัดย่อ

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสม โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว 400 ชุด ด้วยการสุ่มแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย 120 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ทั้งในพื้นที่ทะเลน้อย พื้นที่เกาะหมาก และพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา อยู่ในระดับมาก มีการจัดเตรียมความพร้อมของพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาได้เป็นอย่างดี 2) การพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรมีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่หรือกำหนดระยะเวลาในการเข้าพื้นที่ประกอบกิจกรรม จัดให้มีห้องน้ำที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ จัดเตรียมพื้นที่สาธารณะและที่นั่งพักให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลากับแหล่งท่องเที่ยวได้นานขึ้น จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และจัดให้มีกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the capacity to accommodate tourists, Songkhla Lake Basin Area and 2) propose guidelines for developing the management system to become a model for a sustainable tourism ecosystem, Songkhla Lake Basin Area. This research employed a mixed-method approach. The quantitative research involved using a questionnaire administered to 400 tourists with simple random and data analysis included frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research by focus groups were used with 120 tourism stakeholders in the target areas and analyzed data using content analysis. The results of the research found that 1) the capacity to accommodate tourists Songkhla Lake basin area in physical aspects and facilities, environmental aspects, psychological aspects, social and cultural aspects and economic aspects, the areas researched, including Talay Noi, Koh Mak and Songkhla old town were at a high level, showing well preparation to accommodate the incoming tourists. 2) in terms of developing a management system to become a model for a sustainable tourism ecosystem Songkhla Lake Basin Area, appropriate measures should be put in place to limit the number of tourists entering the area or specify the time period for entering the activity areas. Sufficient provisions of standard toilets, public areas and seating areas to accommodate tourists were demanded. This would result in spending more time at the tourist attractions. Facilities for the elderly and disabled tourists as well as CCTV should be well provided for the safety of tourists.

Keywords: Carrying Capacity, Sustainable Tourism, Songkhla Lake Basin

1. บทนำ

ปัจจุบันความต้องการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกซึ่งถือว่าเป็นภูมิภาคที่มีแรงขับเคลื่อนในด้านนี้มากที่สุด เศรษฐกิจการท่องเที่ยวจึงถือเป็นเสาหลักในการพัฒนาด้านสังคมในภูมิภาค หากจัดการได้อย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบการท่องเที่ยวจะเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม เพราะความสำคัญของการท่องเที่ยวที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ผลที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจ อันได้แก่ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เกิดการสร้างงาน เพิ่มมูลค่าการส่งออกและมูลค่าภาษี รวมทั้งการกระตุ้นการลงทุน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการใช้จ่ายเงินของภาครัฐ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้ดำเนินกิจกรรมศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) และพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษของ อพท. พื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงพื้นที่เตรียมความพร้อมยกระดับเพื่อประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นมา ด้วยเห็นว่าการท่องเที่ยวมีส่วนในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม เมื่อแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปมากจนเกินศักยภาพพื้นที่จะรองรับได้ หรืออยู่ในภาวณักท่องเที่ยวเต็มพื้นที่ (Over Tourism) ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบตามหลายประการ อาทิ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด มลภาวะทางเสียง อากาศ กระทั่งวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือสูญเสียไป ซึ่งผลกระทบดังกล่าวหากได้เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายต่อพื้นที่แล้ว การฟื้นฟูและแก้ไข

ปัญหาจะต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณ หรือบางกรณีไม่สามารถแก้ไขและฟื้นฟูได้เลย ส่งผลต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ ต้องสูญเสียรายได้และผลประโยชน์ที่พึงได้จากแหล่งท่องเที่ยวไปในที่สุด

พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ สงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ประมาณ 8,484.35 ตารางกิโลเมตร โดยทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นทะเลสาบน้ำหรือมีระบบนิเวศสาหร่ายที่ผสมผสานทั้งน้ำเค็ม น้ำกร่อย และน้ำจืด ทำให้พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม รวมทั้งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สร้างเศรษฐกิจชุมชนและความมั่นคงต่ออาชีพ (Department of Marine and Coastal Resources, 2023) นอกจากนี้พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลายังเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ น้ำตก หาดทราย เกาะ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ เมืองและชุมชนโบราณ โบราณสถาน ศาสนสถาน รวมทั้งวิถีชีวิตและหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทำผ้าเกาะยอ วิถีชีวิต วัฒนธรรมตาลโตนดบนคาบสมุทรสทิงพระ การทำกระเบื้องดินเผาเมืองสงขลา การแกะรูปหนังตะลุง เป็นต้น (Suttipakorn, W., 2007) จากความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่ทะเลน้อย พื้นที่เกาะหมาก และพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งในด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ความสะอาด ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านจิตวิทยา และด้านเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลจากการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้รับรู้ถึงศักยภาพและขีดจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และนำไปสู่การกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข โภค ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ป้องกันปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวหนาแน่น (Over Tourism) ส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสูงสุด โดยสร้างผลกระทบเชิงลบให้น้อยที่สุด นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสอดคล้องตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) ทั้งนี้ หากชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐเครือข่ายภาคทุกส่วน และนักท่องเที่ยว มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ได้เข้ามามีส่วนร่วมและร่วมปฏิบัติตามมาตรการหรือข้อกำหนดของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว จะส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) และพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นการสำรวจ วิเคราะห์ศักยภาพ ประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ให้พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตามขีดความสามารถในการรองรับ และช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ไม่ถูกทำลาย เกิดเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

2. วิธีการศึกษา

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ทะเลน้อย พื้นที่เกาะหมาก และพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา ใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973; Sangpikul, A., 2013) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.10) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว 400 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวละ 400 ตัวอย่าง ทั้งหมด 3 พื้นที่ ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมดรวม 1,200 ตัวอย่าง

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือโดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ด้วยการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยวจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงและความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC)

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสารต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการนำแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในทะเลน้อย เกาะหมาก และย่านเมืองเก่าสงขลา ทั้ง 3 พื้นที่ พื้นที่ละ 400 ชุด และดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในแบบสอบถาม

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละด้านและนำมาแปรผล นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและพรรณนาวิเคราะห์

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2.1 ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 120 คน จากทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ทะเลน้อย พื้นที่เกาะหมาก และพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา พื้นที่ละ 40 คน ซึ่งใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Group Discussion and Focus Group) เป็นการรวบรวมในลักษณะสนทนากลุ่มทั้งการพูดคุยแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ภาพรวมข้อมูลพื้นฐาน สถานการณ์การท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งการนำเสนอขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการพฤติกรรมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือทั้ง 3 ประเภทกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละแหล่ง

2.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกับภาพรวมข้อมูลพื้นฐาน สถานการณ์การท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งการนำเสนอขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้วยรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อด้วยการบันทึกเสียง และการจดบันทึก มาถอดความสรุปเป็นสาระสำคัญ ตามขอบเขตของเนื้อหา ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อมาเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของแต่ละบุคคล และจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ข้อมูล

- 2) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยการนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีภาพประกอบ

3. ผลการศึกษา

3.1 ชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

3.1.1 พื้นที่ทะเลน้อย

จากการศึกษา พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ทะเลน้อย ร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เข้ามาเที่ยวจังหวัดพัทลุง จากสถิติตั้งแต่เดือนมกราคม - มิถุนายน 2566 เฉลี่ยประมาณเดือนละ 80,000 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 90 และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 10 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีอายุ 25 - 40 ปี มีอาชีพเป็นข้าราชการ พนักงานบริษัท ค้าขายและประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาในภาคใต้ และเคยมาเที่ยวทะเลน้อยแล้ว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาเที่ยวเป็นกลุ่ม เช่น ครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน โดยมีระยะเวลาในการมาท่องเที่ยว 2 วัน เป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ - อาทิตย์) ส่วนใหญ่ชอบแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและเดินทางด้วยรถส่วนตัว ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่ทะเลน้อย แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชีตความสามารถในการรองรับพื้นที่ทะเลน้อย

ประเด็นการศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.74	0.57	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.05	0.55	มาก
ด้านจิตวิทยา	3.24	0.65	ปานกลาง
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.13	0.47	มากที่สุด
ด้านเศรษฐกิจ	4.45	0.50	มากที่สุด
รวม	3.74	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่ทะเลน้อย มีระดับความเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.55) โดยในด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.57) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.55) ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.65) ด้านสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.47) และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า พื้นที่ทะเลน้อยยังคงมีปัญหาในด้านห้องน้ำ ซึ่งแม้จะมีความเพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว แต่ยังไม่ได้มาตรฐานทั้งในเรื่องความสะอาด รวมทั้งโถชักโครกก็ยังไม่เป็นแบบสากล ไม่มีห้องน้ำที่สามารถรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ พื้นที่และที่นั่งสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยวมีการจัดวางตามจุดต่าง ๆ แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในวันหยุดหรือสุดสัปดาห์ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก อย่างไรก็ตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ มีแผนที่จะจัดทำที่นั่งสาธารณะเพิ่มเติม เพื่อให้ท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลากับแหล่งท่องเที่ยวได้นานขึ้น มีการสร้างทางเดินเท้าเพื่อความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว แต่ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้พิการ เช่น ทางลาดสำหรับผู้พิการ รวบรวมในข้อ 3.1.2 เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ในหลายกลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวสังข์หยดเกษตรอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์จากกระจุต ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญในพื้นที่ทะเลน้อย อย่างไรก็ตามในบางกลุ่มอาชีพมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มเลี้ยงควายน้ำกับกลุ่มประมงพื้นบ้าน มีการแย่งใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างกัน ขณะเดียวกันจำนวนร้านอาหาร เครื่องดื่ม ศูนย์/จุดบริการนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีเพียงพอต่อการรองรับ

จำนวนนักท่องเที่ยว มีแนวโน้มที่มากกว่า 200 ล้าน ในการรองรับนักท่องเที่ยว ในอนาคตจะมีการเพิ่มจุดจอดรถ และรถนำเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แวะเที่ยวทุกจุดในพื้นที่ชุมชน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนอยากให้ร้านอาหารในพื้นที่ทะเลน้อย มุ่งเน้นวัตถุดิบที่ได้จากชุมชน เพราะนอกจากจะช่วยสนับสนุนอาชีพของคนในชุมชนและนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้เป็นที่รู้จักแล้ว ยังเป็นการเน้นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชน ตัวอย่างเช่น สายบัว ปลาตุกร้า ข้าวสังข์หยด เป็นต้น

ด้านจิตวิทยา พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังกังวลกับการจัดการระบบความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ทะเลน้อย เช่น กล้องวงจรปิด ระบบการกักกันทางบกและทางน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ในกลุ่มผู้ประกอบการยังขาดความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มหรือชมรม ตัวอย่างเช่น ผู้ประกอบการร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ยังมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐาน ส่งผลให้การเชื่อมโยงและส่งเสริมนักท่องเที่ยวระหว่างกันในกลุ่มยังคงเป็นอุปสรรค

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการจัดเก็บขยะทุกวันโดยมีช่วงเวลาจัดเก็บแน่นอน เพื่อลดปริมาณขยะตกค้าง อย่างไรก็ตามยังไม่มีมีการแยกขยะเปียกขยะแห้ง ส่งผลให้มีภาระการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนส่งเสริมให้สถานประกอบการลดการใช้พลาสติกและนำเศษวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ ใช้วัสดุธรรมชาติในการบรรจุอาหาร เพื่อลดขยะย่อยสลายยาก นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อพื้นที่ ตัวอย่างเช่น การปลูกปาล์มมีสารเคมีทำให้น้ำเสีย ปัญหาการบุกรุกของผักตบชวาในพื้นที่อันมีสาเหตุมาจากธาตุไนโตรเจนที่เกิดจากน้ำทิ้งครัวเรือน เป็นต้น

3.1.2 พื้นที่เกาะหมาก

จากการศึกษา พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตำบล เกาะหมาก เฉลี่ยประมาณปีละ 10,000 คน และปัจจุบันเริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 95 และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 5 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีอายุ 20 - 50 ปี มีหลากหลายอาชีพ มาเที่ยวแบบครอบครัวและกลุ่มเพื่อน โดยนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยจะมาเที่ยวในวันจันทร์ - อาทิตย์ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาภาคใต้จะเน้นมาเที่ยวในช่วงวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวเกาะหมากจะมีการจองที่พัก ร้านอาหาร และจองกิจกรรมต่าง ๆ บนเกาะหมากไว้ล่วงหน้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาค้างคืน 1 - 2 คืน และนักท่องเที่ยวที่มาเช่ารถกลับค่า เนื่องจากนักท่องเที่ยวรอชมพระอาทิตย์ตก ณ จุดชมวิว 360 องศา บนเขานางฟ้าหรือชมดาว ลานยอ วัดพระสงฆ์ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการพักผ่อน ต้องการใช้ชีวิตแบบ slow Life สัมผัสวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน และชมพระอาทิตย์ตกหรือชมแสงสุดท้ายบนเกาะหมาก ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่เกาะหมาก แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวพื้นที่เกาะหมาก

ประเด็นการศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.69	0.58	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.85	0.52	มาก
ด้านจิตวิทยา	3.47	0.77	มาก
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.27	0.51	มากที่สุด
ด้านเศรษฐกิจ	4.47	0.55	มากที่สุด
รวม	3.95	0.59	มาก

จากตารางที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่เกาะหมาก มีระดับความเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.59) โดยในด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก

มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.52) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = 0.77) ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = 0.77) ด้านสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.55) และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ชุมชนยังไม่มีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่เกาะหมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าประชากรส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นชุมชนชาวมุสลิม แต่ก็ยังขาดความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม ชุมชน จึงต้องการเพิ่มหรือจัดสถานที่ในการละหมาด และเพิ่มร้านอาหารสำหรับมุสลิมให้มากขึ้น การจัดให้มีที่นั่งสาธารณะ รวมถึงห้องน้ำสาธารณะตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง เช่น ทางเดินเท้า

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยังมีจำนวนไม่มาก และยังขาดการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างกันในกลุ่ม

ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนเกาะหมากมีวัตถุดิบทางธรรมชาติที่หลากหลายและมีจำนวนมาก เช่น กุ้งก้ามกราม หูเรียน สะตอ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงอยากให้ผลักดันสินค้าชุมชนเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication หรือสินค้า GI) เพื่อสร้างอัตลักษณ์ที่ของชุมชน

ด้านจิตวิทยา พบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นชอบและมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในแง่การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ธรรมชาติ มีข้อตกลงร่วมกันในการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว มีการจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยของคนในชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีการรวมกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ข้อจำกัดเนื่องจากบางพื้นที่ติดกับเขตห้ามล่าสัตว์จึงไม่สามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ การจัดเสียงในที่สาธารณะ มีมาตรการควบคุมการใช้เสียงในพื้นที่กิจกรรม โดยมีการกำหนดช่วงเวลาในการใช้เสียงที่ชัดเจนและเป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชน มีระบบติดตามข้อร้องเรียนของสมาชิกในชุมชนต่อผลกระทบทางเสียง อากาศในพื้นที่ชุมชนหรือพื้นที่ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวไม่มีกลิ่นเหม็น ชุมชนยังไม่มีมาตรการการจัดการขยะที่ชัดเจน จึงต้องการถังขยะที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ในพื้นที่ไม่มีกลิ่นเหม็นหรือสีอันไม่พึงประสงค์ แต่น้ำมีตะกอน ชุมชนยังขาดมาตรการการดูแลรักษาแนวเขตป่าต้นน้ำที่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น การจัดการต้นไม้ริมคลองกีดขวางการสัญจรการเดินเรือ

3.1.3 พื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา

จากการศึกษา พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา ตั้งแต่เดือน มกราคม - มิถุนายน 2566 เฉลี่ยประมาณเดือนละ 1 แสนคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 45 และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 55 โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูเซีย เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย มีอายุ 21 - 45 ปี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา ค้าขาย รับจ้างและธุรกิจส่วนตัว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวย่านเมืองเก่าเน้นมาเที่ยวเช้ากลับเย็น (One-Day Trip) และมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มตัดสินใจเลือกพักค้างคืนในจังหวัดสงขลาเป็นที่พักประเภทรีสอร์ท/โรงแรม ระยะเวลา 1 - 2 คืน และเลือกใช้รถยนต์ส่วนตัว เป็นยานพาหนะในการเดินทาง หรือเดินทางกับกลุ่มทัวร์ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวในช่วงวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ ในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อน ต้องการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ใหม่ๆ รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาวัฒนธรรม ทั้งในด้านสถาปัตยกรรม อาหาร และวิถีชีวิต นอกจากนี้ย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่ค่าใช้จ่ายในการเข้าชมและค่าอาหาร เครื่องดื่ม ตลอดจนสินค้าต่างๆ มีราคาไม่สูงมากนัก นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มรายได้จึงมีแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่เมืองเก่าสงขลา แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา

ประเด็นการศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.98	0.90	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.03	0.85	มาก
ด้านจิตวิทยา	4.02	0.87	มาก
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.10	0.82	มาก
ด้านเศรษฐกิจ	4.14	0.84	มาก
รวม	4.05	0.86	มาก

จากตารางที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่เมืองเก่าสงขลา มีระดับความเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.86) โดยในด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.90) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.85) ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.87) ด้านสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.82) และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ชุมชนมีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าชมย่านเมืองเก่าสงขลาหรือพื้นที่ ประกอบกิจกรรม โดยชุมชนมีมาตรการกำหนดรอบหรือระยะเวลาในการเข้าชมย่านเมืองเก่าสงขลา อีกทั้งยังมีการออกแบบเส้นทางการเดินรถราง สำหรับกลุ่มที่เข้ามาศึกษาดูงานหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และจำหน่ายซื้อสินค้า วิถีชีวิตของคนในชุมชนค่อนข้างรักสงบ ทำให้ช่วงเย็น ร้านค้าปิดเร็ว ถนนเงียบ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด เสาร์ อาทิตย์ ชุมชนมีการจัดสรรพื้นที่จอดรถสำหรับจอดรถแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการให้มี App/Web ที่สามารถดูเวลารับ - ส่ง และตำแหน่งของรถรางแบบ Real Time มีจุดให้บริการห้องน้ำสาธารณะแต่ห้องน้ำแต่ละจุดค่อนข้างอยู่ไกลจึงต้องการที่จะให้สามารถใช้ห้องน้ำตามร้านค้าต่าง ๆ ได้ ถึงแม้จะไม่ใช้ลูกค้าของร้าน มีที่นั่งสาธารณะตามจุดต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว บริเวณย่านเมืองเก่ามีทางเดินเท้า

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยังมีจำนวนมาก มีการจัดทำรายชื่อผู้ประกอบการร้านอาหารร้านเครื่องดื่ม พร้อมทั้งระบุจำนวนที่นั่งสูงสุดที่แต่ละร้านสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ และต้องการจัดให้มี App/Web ที่บอกตำแหน่งร้านค้า ร้านอาหารและโปรโมชั่นร้าน มีจุดบริการนักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการจัดทำรายชื่อผู้ประกอบการที่พักและระบุจำนวนเตียงที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว

ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนมีมาตรการและข้อตกลงร่วมกันในการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคาร การต่อเติม และการรื้อถอน เป็นต้น ชุมชนมีแผนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น การอนุรักษ์อาคารเก่า และประเพณีพื้นถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ในการสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี มีการส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็น

ด้านจิตวิทยา พบว่า มีข้อตกลงร่วมกันในการใช้ประโยชน์พื้นที่การท่องเที่ยว ไม่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน และผลักดันการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ คนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นชอบให้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นภายในชุมชนและยอมรับได้ต่อการมีผู้มาเยือน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพ และผู้ประกอบการส่วนใหญ่สนับสนุนสินค้าหรือวัตถุดิบจากคนในชุมชน ย่านเมืองเก่าหรือพื้นที่ใกล้เคียง

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า บริเวณชุมชนมีการคัดแยกขยะประเภทขยะเบื้องต้น เช่น ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก ขยะแห้ง ไม่พบขยะตกค้างในแต่ละวัน เนื่องจากมีช่วงเวลากำจัดเก็บแน่นอน มีแผนงานส่งเสริมให้สถานประกอบการลดการใช้พลาสติกและนำเศษวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ชุมชนมีมาตรการในการจัดการการใช้ปริมาณน้ำอย่างเหมาะสมเพียงพอ ไม่พบการขาดแคลนน้ำใช้ มีมาตรการควบคุมการใช้เสียงในพื้นที่กิจกรรม โดยมีการกำหนดช่วงเวลาในการใช้เสียงที่ชัดเจน เป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชน มีระบบติดตามข้อร้องเรียนของสมาชิกในชุมชนต่อผลกระทบทางเสียงและการจราจร มีมาตรการในการจัดการผลกระทบด้านการจราจรในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้พักอาศัย อากาศในพื้นที่เมืองเก่าหรือพื้นที่ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวไม่มีกลิ่นเหม็น

3.2 แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ตารางที่ 4 แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

พื้นที่/ประเด็นการศึกษา	แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
พื้นที่ทะเลน้อย	
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	1. ควรมีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่ทะเลน้อยหรือกำหนดระยะเวลาในการเข้าพื้นที่ประกอบกิจกรรม 2. ควรจัดให้มีห้องน้ำที่ได้มาตรฐาน แม้ว่าปัจจุบันจะมีห้องน้ำเพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว แต่ห้องน้ำยังไม่ได้มาตรฐานทั้งในเรื่องความสะอาด โถชักโครกยังไม่เป็นแบบสากล และไม่มียุติภัณฑ์ที่สามารถรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ 3. ควรจัดเตรียมพื้นที่สาธารณะและที่นั่งพักสามารถรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลากับแหล่งท่องเที่ยวได้นานขึ้น 4. ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ เช่น ทางราบสำหรับผู้พิการ 5. ควรจัดทำข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม พร้อมทั้งระบุจำนวนที่นั่งสูงสุดที่แต่ละร้านสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ 6. ควรจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด หน่วยกู้ชีพ ฯลฯ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
ด้านสิ่งแวดล้อม	1. ส่งเสริมการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะ วางแผนส่งเสริมให้สถานประกอบการลดการใช้พลาสติกและนำเศษวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ ใช้วัสดุธรรมชาติในการบรรจุอาหาร เพื่อลดขยะและสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน 2. ควรมีระบบจัดการน้ำ ที่มีมาตรฐานและเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น พื้นที่ทะเลน้อยที่มีวัชพืช การทิ้งขยะและการปล่อยสารเคมีจากการทำการเกษตรลงในแหล่งน้ำ จึงควรดำเนินมาตรการเพื่อลดผลกระทบการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ รวมทั้งมาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายผล นำของเสียไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน เช่น การแปรรูปพืชในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น
ด้านจิตวิทยา	1. ควรจัดให้มีมาตรการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อลดความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงให้มีการหมุนเวียนเข้ามาของนักท่องเที่ยว 2. ควรออกมาตรการเพื่อส่งเสริมการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากนักท่องเที่ยว เช่น ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ส่งเสียงดัง และแต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	1. ควรส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น ประเพณีพื้นถิ่น โดยหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องส่งเสริมในด้านการสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และส่งเสริมด้านความรู้ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็น 2. ควรออกมาตรการควบคุมทำประมงที่ผิดกฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์น้ำในพื้นที่ทะเลน้อย 3. ควรส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ด้วยการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พื้นที่/ประเด็นการศึกษา	แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ด้านเศรษฐกิจ	1. ควรออกแบบเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การสานเสื่อกระจูด การปลูกข้าวสังข์หยด เป็นต้น 2. ควรบริหารจัดการกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากปัจจุบันหลังจากสถานการณ์การท่องเที่ยวดีขึ้น มีนักท่องเที่ยวเริ่มทยอยเข้ามาเที่ยวพื้นที่ทะเลน้อยมากขึ้น เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและนักท่องเที่ยวมีความประทับใจ ทางกลุ่มและชุมชนจะต้องมีทักษะการบริการที่ดีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การฝึกอบรมการไปศึกษาดูงาน เป็นต้น
พื้นที่เกาะหมาก	
ด้านกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก	1. เนื่องจากเกาะหมากเป็นชุมชนมุสลิม จึงนับเป็นโอกาสที่พื้นที่แห่งนี้จะเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจำนวนหนึ่ง ดังนั้นจึงควรมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม เช่น จัดสถานที่ในการละหมาด 2. ควรจัดให้มีห้องน้ำสาธารณะตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว 3. ควรจัดให้มีที่นั่งสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว 4. ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ เช่น ทางราบสำหรับผู้พิการ 5. ควรจัดทำข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม พร้อมทั้งระบุจำนวนที่นั่งสูงสุดที่แต่ละร้านสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ 6. ควรจัดทางเดินเท้าและทางปั่นจักรยาน สำหรับชมแหล่งท่องเที่ยวจุดต่าง ๆ และเพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว 7. ควรจัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวตำบลเกาะหมาก 8. ควรส่งเสริมให้เกิดการยกระดับร้านอาหารมุสลิมในชุมชนให้ได้รับเครื่องหมายฮาลาล เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวชาวมุสลิม
ด้านสิ่งแวดล้อม	1. ควรออกมาตรการในการจัดการขยะ ด้วยการคัดแยกขยะประเภทขยะเบื้องต้น เช่น ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก ขยะแห้ง และเนื่องจากเกาะหมากยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากร จึงควรจัดให้มีถังขยะในแหล่งท่องเที่ยวที่กลมกลืนกับธรรมชาติ 2. ควรจัดการเรื่องน้ำ ด้วยการออกมาตรการในการจัดการการใช้น้ำอย่างเหมาะสมเพียงพอ และควบคุมคุณภาพน้ำไม่ให้มีตะกอน 3. ควรแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ ดูแลแนวเขตป่าต้นน้ำ เช่น การตัดแต่งต้นไม้ริมคลองที่กีดขวางการสัญจรการเดินเรือ การจัดการพื้นที่ทางทะเลในการจับสัตว์น้ำ เป็นต้น
ด้านจิตวิทยา	1. ควรจัดให้มีมาตรการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อลดความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงให้มีการหมุนเวียนเข้ามาของนักท่องเที่ยว 2. ควรออกมาตรการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากนักท่องเที่ยว เช่น ทั้งขยะไม่เป็นที่ดื่มแอลกอฮอล์ ส่งเสียงดัง และแต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	1. ควรส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะการเล่นของชาวมุสลิมในอดีต เช่น การละเล่นดั้งเดิมของชาวมุสลิม และการทำขนมอาซูรอ เป็นต้น 2. ควรออกมาตรการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารมุสลิม
ด้านเศรษฐกิจ	1. ควรผลักดันสินค้าชุมชนเป็นสินค้า Geographical Indication 2. ควรจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลเกาะหมาก จังหวัดพัทลุง เพื่อรวบรวมและวางแผนดำเนินการด้านการท่องเที่ยว 3. ควรออกแบบเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เนื่องจากชุมชนมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำค่อนข้างเยอะ เช่น กิจกรรม Workshop ทำงานประดิษฐ์จากหินทราย การทำไผ่หิน การประดิษฐ์โสมงคล การสร้างบ้านปลา เป็นต้น 4. ควรออกมาตรการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ให้เป็นนักเล่าเรื่องท้องถิ่น ปัจจุบันในชุมชนยังไม่มียูทูบเบอร์ท้องถิ่น ต้องการสร้างมีคเณศหรือนักเล่าเรื่องให้มากขึ้น เพื่อให้ลูกหลานของคนในชุมชนที่ออกไปทำงานต่างถิ่นได้กลับมาทำงานที่บ้านเกิดและนำความรู้มาพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พื้นที่/ประเด็นการศึกษา	แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
พื้นที่เมืองเก่าสงขลา	
ด้านกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก	1. ควรจัดให้มี App/Web ที่บอกจุดถ่ายรูป สตอรี่อาร์ต และจัดทำปฏิทินกิจกรรมในแต่ละเดือน 2. ควรจัดให้มี App/Web ที่สามารถดูเวลารับ - ส่ง และตำแหน่งของรถรางได้แบบ Real Time 3. ควรจัดให้มีที่นั่งสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว 4. ควรจัดให้มีบริการห้องน้ำสาธารณะที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และจัดให้มี App/Web ที่บอกตำแหน่งจุดบริการห้องน้ำ 5. ควรจัดทำข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม พร้อมทั้งระบุจำนวนที่นั่งสูงสุดที่แต่ละร้านสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว และจัดให้มี App/Web ที่บอกตำแหน่งร้านค้าร้านอาหารและโปรโมชั่น 6. ควรมีมาตรการในการจัดการเรื่องทางเท้า ควบคุมไม่ให้ร้านค้าลูกค้าพื้นที่บนทางเท้า ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวต้องเดินบนถนน และอาจทำให้เกิดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้ 7. ควรเพิ่มจำนวนกล้องวงจรปิดในจุดต่าง ๆ ตลอดย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อความปลอดภัยในชุมชน 8. ควรออกมาตราการเปลี่ยนจุดห้ามจอดเป็นจุดเช็คอิน
ด้านสิ่งแวดล้อม	1. ควรออกมาตราการในการจัดการขยะ ส่งเสริมให้สถานประกอบการลดการใช้พลาสติกและนำเศษวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ จัดให้มี App/Web ที่บอกจุดทิ้งขยะ และจัดให้มีถังขยะในแหล่งท่องเที่ยวที่กลมกลืนกับธรรมชาติ 2. ควรออกมาตราการควบคุมการใช้เสียงในพื้นที่กิจกรรม เช่น บริเวณถนนคนเดิน พื้นที่ใจกลางชุมชน เป็นต้น โดยมีการกำหนดช่วงเวลาในการใช้เสียงที่ชัดเจน เป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชน มีระบบติดตามข้อร้องเรียนของสมาชิกในชุมชนต่อผลกระทบทางเสียงและการจราจร มีมาตรการในการจัดการผลกระทบด้านการจราจรในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวไม่ให้ส่งเสียงดังกระทบต่อผู้พักอาศัยในย่านเมืองเก่า เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ การจัดโซน และการกำหนดเวลาเข้าออก 3. ควรส่งเสริมและจัดอบรมแปรรูปขยะในแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เนื่องจากพื้นที่มีจำนวนขยะจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แม้ว่ามีระบบจัดการขยะที่ดี แต่ยังไม่มีการนำขยะมารีไซเคิลเพื่อนำขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์
ด้านจิตวิทยา	1. ควรจัดให้มีมาตรการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อลดความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงให้มีการหมุนเวียนเข้ามาของนักท่องเที่ยว 2. ควรออกมาตราการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากนักท่องเที่ยว เช่น ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ต้มแอลกอฮอล์ส่งเสียงดัง และแต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	1. ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการเกิดความร่วมมือกัน เพื่อสร้างรายได้และกระจายรายได้ไปถึงประชาชนส่วนรวมมากกว่าประชาชนส่วนตัว และผลักดันการทำธุรกิจ SE เพื่อคืนกำไรสู่สังคม 2. ควรจัดทำแผนหรือกลไกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น การอนุรักษ์อาคารเก่า และประเพณีพื้นถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ในการสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี มีการส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแก่คนในชุมชนเมืองเก่าให้มีการรวมกลุ่มกัน ทั้งกลุ่มศาสนา กลุ่มวัฒนธรรม
ด้านเศรษฐกิจ	1. ควรส่งเสริม สนับสนุนสินค้าชุมชน เนื่องจากชุมชนมีสินค้าและอาหารที่เป็นเอกลักษณ์มากมายและหลากหลาย ให้สินค้าชุมชนได้ร่วมจัดแสดงในงาน Event ต่าง ๆ

4. อภิปรายผลและสรุปผล

4.1 การอภิปรายผล

ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งในพื้นที่ทะเลน้อย พื้นที่เกาะหมาก และพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา ตามเกณฑ์การประเมินตามการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) ในด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดเตรียมความพร้อมของพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Sangkakorn, K. (2012) กล่าวถึงการจัดการท่องเที่ยวที่เน้น สิ่งแรกจะต้องให้ความสำคัญคือการประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรด้านกิจกรรม ทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านมหรหรร เทศกาลและประเพณี และทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ โดยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้วยมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่หรือกำหนดระยะเวลาในการเข้าพื้นที่ประกอบกิจกรรม จัดให้มีห้องน้ำที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ จัดเตรียมพื้นที่สาธารณะและที่นั่งพักให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลาอยู่กับแหล่งท่องเที่ยวได้นานขึ้น จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และจัดให้มีกล้องวงจรปิดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Ngamyinyong, N. & Silanoi, L. (2017) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรีว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการไปจนถึงร่วมประเมินผล และคำนึงถึงระเบียบและข้อกฎหมายจากภาครัฐทั้งในด้านการวางแผน การจัดการ การอนุรักษ์และคงอัตลักษณ์รูปแบบวิถีชีวิต นอกจากนี้ต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างตรงประเด็น เช่น การจัดให้มีห้องน้ำที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวพิการหรือผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมและเป็นระบบเดียวกันถูกต้องตามหลักสากล สอดคล้องกับ Meaunsung, K. (2014) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องไม่กระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว หรือให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ จัดให้มีป้ายบอกทางและป้ายประชาสัมพันธ์ที่มีความชัดเจน เพียงพอและมองเห็นได้ชัดเจน อีกทั้งการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดควรมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกับนโยบายการบริหารจัดการที่กำหนดไว้จากในอดีต และการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านจะนำไปสู่ประสิทธิผลและสร้างสรรค์รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

4.2 สรุปผล

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้กำหนดพื้นที่ศึกษา 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ทะเลน้อย พื้นที่เกาะหมาก และพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา โดยขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ อยู่ในระดับมาก ทุกพื้นที่ที่มีการจัดเตรียมความพร้อมของพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาได้เป็นอย่างดี สำหรับการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่การเป็นต้นแบบระบบนิเวศท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรมีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่หรือกำหนดระยะเวลาในการเข้าพื้นที่ประกอบกิจกรรม จัดให้มีห้องน้ำที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ จัดเตรียมพื้นที่สาธารณะและที่นั่งพักให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลาอยู่กับแหล่งท่องเที่ยวได้นานขึ้น จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และจัดให้มีกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรพัฒนาชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน รวมถึงรายการท่องเที่ยวที่สามารถปรับใช้ในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และพัฒนาความพร้อมของบุคลากรทางการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในและสามารถส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชนได้ต่อไป
2. ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชน และเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ควรมีกลไกการติดตามประเมินผลการใช้มาตรการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ควรเป็นเจ้าของหลักในเรื่องนี้แล้ว ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ เข้ามาช่วยติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายผลการวิจัยให้ครอบคลุมไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้กว้างขวางมากขึ้น
2. ควรศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลการถ่ายทอดภูมิปัญญาวิถีโหนด นา เล ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลหรือเอกสารองค์ความรู้ของท้องถิ่น

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

6. เอกสารอ้างอิง

- Department of Marine and Coastal Resources. (2023). **Knowledge Management Department of Marine and Coastal Resources**. Retrieved 7 May 2023, from https://km.dmcr.go.th/c_218/s_462. (in Thai)
- Meaunsung, K. (2014). **The Guidelines for Developing Participatory Tourism: A case study of Thale Noi bird Park, Phatthalung Province** (Doctoral Thesis). Songkhla: Songkhla Rajabhat University. (in Thai)
- Ngamyinyong, N. & Silanoi, L. (2017). **Guidelines for sustainable tourism development in communities along the canal Damnoen Saduak in Samut Sakhon and Ratchaburi provinces**. Journal of Dusit Thani College, 11(1), 158.
- Sangakorn, A., Boonyanupong, S., Teainsiri, J., Pumlek, K., Jeerat, K. & Nakaket, P. (2012). **Slow Tourism Management for Elderly Tourists in Upper Northern**. Chiang Mai: Social Research Institute, Chiang Mai University. (in Thai)
- Sangpikul, A. (2013). **Research Regulations in Tourism and Hotel Management**. Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Suttapakorn, W. (2007). **Conservation of Thai natural resources Songkhla Lake Basin**. Songkhla: Songkhla Rajabhat University. (in Thai)